

De vergader- en werkruidtes zijn in vrijstaande volumes
de monumentale zolders geplaatst. Groene verf op het dak van
de reflecteert het binnenvallende daglicht.

Jaren van intensief gebruik, achterstallig onderhoud en incidentele verbouwingen in het Rotterdamse stadhuis hadden geleid tot een interieur dat afbreuk deed aan de status van het gebouw als belangrijk cultureel erfgoed. Op basis van het masterplan, samengesteld door IAA architecten en Het Oversticht samen met de eigenaar, Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, en de huurder, gemeente Rotterdam, is Merkx + Girod architecten gevraagd een aantal interieurinterventies te doen. Na de plaatsing van de liftschacht eind 2008 zijn de zolders ontsloten, een belangrijke factor in het realiseren van meer vierkante meters. De zoldervleugels, die dienst deden als opslagruimtes, zijn volledig gestript om er het bedrijfsres-

Stadhuis Rotterdam

Merkx + Girod architecten

Het stadhuis aan de Coolingsingel is een van de weinige Rotterdamse gebouwen die de bombardementen van mei 1940 hebben doorstaan. Behalve dat de gemeente extra voorzichtigheid betracht met het Rijksmonument van Henri Evers uit 1920, wil zij ook een aantrekkelijke werkgever zijn en blijven. Modernisering en uitbreiding van de werkplekken was daarom noodzakelijk. Door sterke contrasten af te wisselen met subtiele inpassingen, is een eigentijdse werkomgeving gerealiseerd en heeft Merkx + Girod architecten een nieuwe waarde aan het bestaande gebouw toegevoegd.

Auteur Marit Overbeek Fotograaf Roos Aldershoff

taurant en vergaderplekken in onder te brengen. Een eigen 'kantine' is noodzakelijk, mede omdat er niet meer geluncht kan worden in het achtergelegen Stadskantoor, dat deels is gesloopt.

Op deze verdieping laat Evelyne Merkx duidelijk haar handtekening achter. Allereerst laat ze zich zien door sterke contrasten aan te brengen tussen oud en nieuw, zowel in vorm als in materiaal. Op de zolders zijn nieuwe volumes geplaatst met een archetypische huizenform, die verschillende functies hebben: uitgifte, restaurant, spoelkeuken en vergader- en flexwerkplekken. De vorm van de daken van de huisjes voegt zich niet naar die van de zolder, met een asymme-

trisch lijnenspel als resultaat. Merkx' signatuur toont zich ook in de materialisering: doordat ieder huisje een andere huid heeft, nodigen ze uit tot aanraken en ontstaat een bijzondere tactiele ervaring.

Het nieuwe akoestische én isolerende plaatmateriaal, dat in een ingetogen bruingroene kleur op de dakwanden is aangebracht, en de zolder geschikt maakt voor grote hoeveelheden mensen, is een ander voorbeeld van Merkx' spel met contrasten en materialen. Deze fijn geperforeerde panelen zijn in een onregelmatig ritme geplaatst, zodat de voegen een esthetisch element worden. De nieuwe elementen fris- sen de ruimte op, maar de historische spanten en gordingen

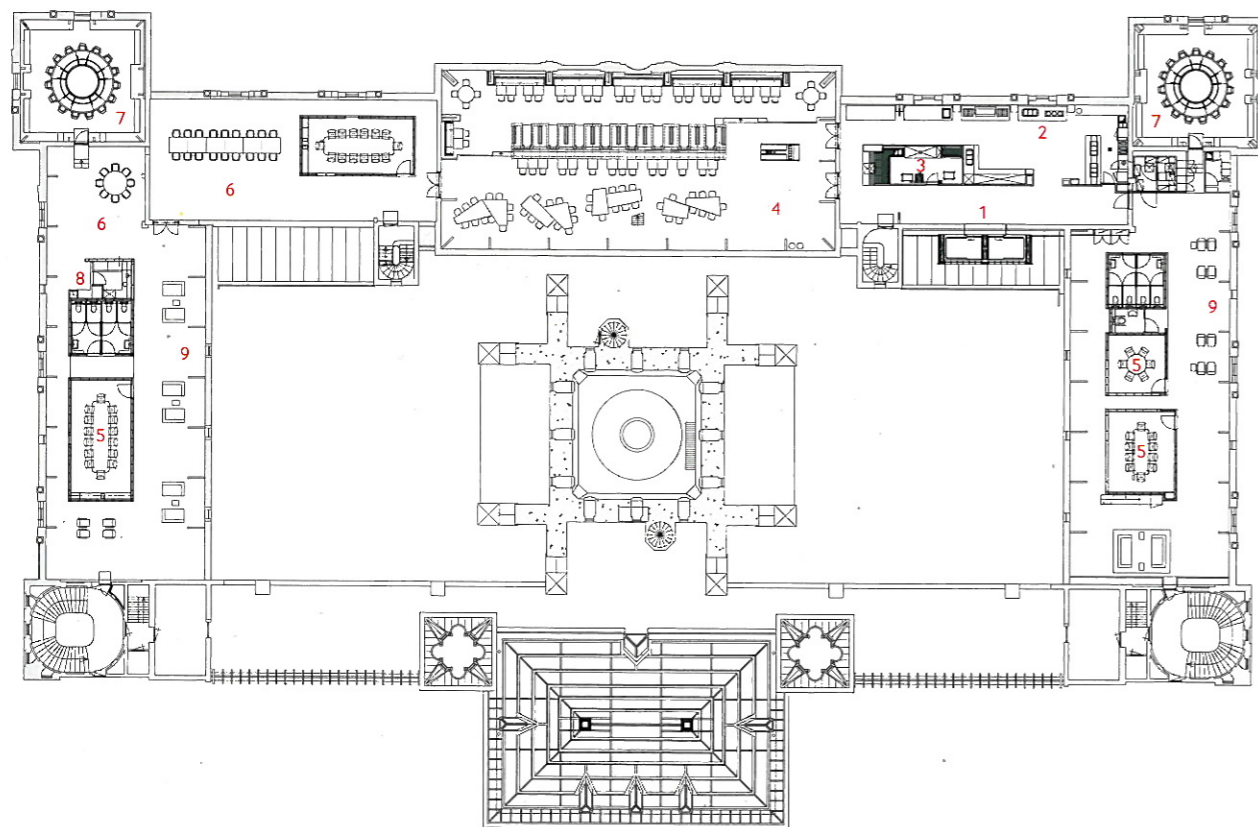

materialisatie van de liftschacht liet Evelyne Merckx zich inspireren door s uit het stadhuis en door klassieke liften in traditionele Parijse en Belgische hotels.

zijn de blikvangers. Zo wordt de oude kap benadrukt. Merckx houdt zich meer op de achtergrond op plekken die de tand des tijds beter hebben doorstaan, zoals de gangen van de tweede en derde verdieping. Traditionele radiatoren zijn geplaatst en verlaagde plafonds verwijderd, zodat de statige sfeer van weleer is teruggekeerd. Omdat ambtenaren elkaar graag treffen op de brede gangen voor overleg, heeft Merckx er een ontmoetingsplek van gemaakt. Er staan moderne meubels waarin met een zekere beslotenheid kan worden gepraat, zoals de banken Alcove van Vitra. In tegenstelling tot in de gangen, is in de kantoren in de loop der jaren weinig overgebleven van Evers' werk. Hier kon Merckx opnieuw veel toevoegen. Om kennisdeling en samenwerking te stimuleren, zijn bestaande wanden opengebrouken en vervangen door transparante puien. Daarnaast zijn afzonderlijke kamers samengesloten tot open kantoren van acht of meer medewerkers. Niet alleen zien de mede-

werkers elkaar en is meer contact mogelijk, ook baden de kamers nu in natuurlijk en in kunstlicht. Een effectieve en betaalbare oplossing, die bovendien structuur aanbrengt in de kantoren, zijn de robuuste houten volumes die door Merckx zijn ontworpen. Hierin zijn de standaard kasten opgenomen, die de gemeente wilde behouden. Dat deze volumes de ruggengraat van de ruimtes vormen, wordt verduidelijkt door details zoals de blinkende moeren en de plantenbakken bovenop. Slim en fraai zijn de prints op akoestische panelen uit de Exactitude-fotoserie van jongeren uit verschillende Rotterdamse subculturen, gemaakt door het Rotterdamse fotografenduo Ari Verluys en Ellie Uyttenbroeck. Op de begane grond, waar zich de toegang tot de lift bevindt, is het onderscheid tussen oud en nieuw nauwelijks waarneembaar. De bestaande gedecoreerde granito vloer gaat achter de togen over in een dito effen vloer. De kolommen

r
n
ifte
elkeuken
aurant
aderhuisje
n vergaderruimte
adertoren
try
rmeel zitten

In een van de dakwanden van het bedrijfsrestaurant is een rechthoekig raam aangebracht, waardoor extra daglicht binnenvalt.

zijn bekleed met zowel oude als nieuwe keramieken tegels, waarvan de laatste zijn geproduceerd door Koninklijke Tichelaar in Makkum. Blickvanger op iedere verdieping is de liftschacht. Die is bekleed met stalen panelen waarin, met

De ingrepen getuigen van respect voor het bestaande gebouw, zonder dat ze inleveren op comfort en moderne esthetiek

behulp van moderne lasersnijtechniek, Jugendstil-achtige bloemmotieven zijn verwerkt. Merckx ontleende dit patroon aan een ventilatierooster van Evers dat ze in het gebouw zag. De verschillen tussen oud en nieuw zijn eveneens subtiel in de voor burgers openbare ruimtes, zoals de trouwzalen en felicitatiekamers, publieke wachtzones en Zaal 7, de vergader- en debatzaal. Deze zijn alle voorzien van moderne techniek, nieuw meubilair en bekleding en van opvallende verlich-

tingsarmaturen, die wat betreft uitstraling in de pas lopen met de historische omgeving. Praktisch zijn de nieuwe deuren van Zaal 7, die tegen de wanden aan zijn te klappen, zodat er meer ruimte ontstaat en de zaal beter toegankelijk is. De ingrepen van Merckx + Girod architecten getuigen van respect voor het bestaande gebouw, zonder dat ze inleveren op comfort en moderne esthetiek. De gedecoreerde liftschacht toont hoe de sfeer van het gebouw intact blijft, terwijl het toch is gemoderniseerd. Merckx stelt zich bescheiden op wanneer het werk van Evers in voldoende mate is terug te vinden. Wanneer dit niet het geval is, laat zij duidelijk merken hoe een goede werkomgeving er zou moeten uitzien. Soms zijn haar ingrepen zeer uitgesproken, zoals de huisjes op zolder, soms zijn ze ingetogener, zoals op de begane grond. Vooral met de sterk contrasterende elementen voegt Merckx een functie toe aan het monument waarover het eerder niet beschikte: een moderne werkomgeving.

Openbare debat- en vergaderruimte Zaal 7 is volledig hersteld en voorzien van alle moderne techniek, waaronder kroonluchters met energiezuinige spaar- en ledverlichting.

De werkruimtes zijn geopend en gemoderniseerd, zonder het karakter van het monument aan te tasten.

Opdrachtgever Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam

Ontwerp Merckx + Girod architecten, Amsterdam

Projectteam Evelyne Merckx, Patrice Girod, Joop Bendorp, Olav van den Brekel, Bert de Munnik, Iris Derks, Ruben Bus, Josje Kuiper, Danielle Bakkes

In samenwerking met IAA Architecten (Harry Abels), Het Oversticht (Dirk Baalman)

Aannemers Van Hoogevest, Woerden; Woudenberg, Ameide; Bouwmeester, Rotterdam

Interieurbouwer Keijzers, Horst

Liftbekleding X-kwadraat, Enschede

Meubelontwerp Merckx + Girod architecten, Amsterdam

Elektrische installaties Technip, Bergen op Zoom

Audiovisuele installaties BIS, Ridderkerk

Verlichting ERCO, Naarden

Vloeren Parketvloer torenkamers: Konijn Parket, Doetinchem; vloerbedekking: LongLife tapijt, Nettetent (D)

Losse inrichting Gordijn 'Zaal 7', Firma Oostendorp, Montfoort; Vitra, Ouderkerk a/d Amstel; KMC Group, Rotterdam; Primair Project, Berkel en Rodenrijs

Vloeroppervlakte 30.000 m² / **Start ontwerp** december 2007

Start bouw mei 2008 / **Oplevering** mei 2010

Bouwsom €23.800.000,00

Zie voor meer beelden van dit project www.deArchitect.nl/projecten

Omstreden ontwerp

De keuze voor architect Henri Evers was niet onomstreden. Zijn ontwerp was vanaf het begin favoriet bij burgemeester Zimmerman, maar niet bij zijn vakgenoten. In 1915 werd de eerste steen van het stadhuis gelegd door koningin Wilhelmina, in 1920 was het neorenaissancestijl bouwwerk met romaanse en byzantijnse invloeden gereed.

Het monumentale gebouw is symmetrisch van opzet, met centraal de hoofdentree. Raadzaal en burgerzaal, voorzien van een balkon, liggen op de verdieping aan weerszijden van de centrale hal. Het complex wordt bekroond met een klokkentoren. De moderne betonconstructie is weggewerkt achter zandsteen en het openbaar toegankelijke binnenhof is ingericht als parkje.

www.rotterdam.nl